

ТАҚРИЗ

ба автореферати Аҳмади Зоҳидҷон дар мавзӯи “Таъминоти молиявии татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар инфрасохтори сайёҳӣ” ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, ихтисоси 6D050900 – Молия (6D050901 – Молия, муомилоти пул ва қарз)

Туризм дар бисёр кишварҳо ва минтақаҳо ба яке аз самтҳои афзалиятноки рушди иҷтимоӣ-иқтисодӣ табдил меёбад. Он ба таъсиси ҷойҳои корӣ, воридшавии сармоягузорӣ, афзоиши ММД ва рушди соҳаҳои ба он алоқаманд (наклиёт, сохтмон, хизматрасонӣ ва ғ.) мусоидат мекунад. Дар бисёр минтақаҳои ҷолиби сайёҳӣ нарасидани инфрасохтори босифат – меҳмонхонаҳо, роҳҳо, иншооти хизматрасонӣ ва фароғатӣ вучуд дорад. Барои бартараф намудани ин мушкилот лоиҳаҳои бузурги сармоягузорӣ заруранд.

Захираҳои давлатӣ маҳдуд буда, татбиқи бомуваффақияти лоиҳаҳо ҷалби сармояи хусусӣ, механизмҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ, қарздиҳии имтиёзнок, субсидияҳо ва грантҳо талаб мекунад. Моделҳои самарабахши дастгирии молиявиро омӯхтан лозим аст. Дар шароити ҷаҳонишавӣ ва рақамӣ минтақаҳо барои сайёҳон рақобат мекунанд. Ҷолибияти макони таъинот мустақиман аз сатҳи рушди инфрасохтор вобаста аст, ки муносибати ҳамаҷонибаи сармоягузорӣ ва устувории молиявии лоиҳаҳо талаб мекунад.

Лоиҳаҳои муосири сармоягузорӣ дар соҳаи туризм бояд ҷанбаҳои экологӣ ва иҷтимоиро ба инобат гиранд, ки ба маблағгузориҳои онҳо низ таъсир мерасонад (масалан, тавассути вомбаргҳои сабз ё сармоягузориҳои устувор).

Дар баробари ин рушди соҳаи сайёҳӣ дар шароити муосир барои рушди устувори иқтисодӣ ва диверсификасияи иқтисодиёти минтақаҳои аҳамияти стратегӣ пайдо мекунад. Сайёҳӣ ба соҳаҳои бо ҳам алоқаманд таъсири мултипликаторӣ дошта, ба таъсиси ҷойҳои нави корӣ, афзоиши даромадҳои андоз ва ташаккули симои мусбати минтақа мусоидат мекунад. Аммо барои татбиқи иқтисодии самтҳои сайёҳӣ инфрасохтори пешрафтае, ки ба стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯ аст, зарур аст. Дар робита ба ин, проблемаи дастгирии молиявии лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар соҳаи инфрасохтори сайёҳӣ махсусан муҳим мегардад.

Дастгирии молиявии лоиҳаҳои сармоягузорӣ маҷмӯи тадбирҳост, ки ба ташаккул ва истифодаи самараноки захираҳои молиявӣ, ки барои татбиқи сармоягузориҳои дарозмуддат ба объектҳои инфрасохтори сайёҳӣ: меҳмонхонаҳо, узелҳои нақлиётӣ, маҷмааҳои сайёҳӣ, пайраҳаҳои экологӣ, мероси фарҳангӣ ва хизматрасонӣ заруранд. Маблағгузориҳои чунин лоиҳаҳо аксар вақт бо дараҷаи баланди хавф, мӯҳлатҳои тӯлонии баргардонидан ва зарурати ҳамоҳангсозии манфиатҳои иштирокчиёни гуногун алоқаманд аст.

Имрӯз сарчашмаҳои асосии маблағгузориҳои лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар соҳаи туризм инҳо мебошанд: маблағҳои бучетии сатҳи гуногун, сармоягузориҳои хусусӣ, захираҳои қарзӣ, маблағҳои институтҳои молиявӣ

байналмилалӣ, грантҳо ва субсидияҳо, инчунин механизмҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ ва ғайра. Ҳар яке аз ин шаклҳои маблағгузорӣ афзалиятҳо ва маҳдудиятҳои худро доранд. Ҳамин тавр, маблағгузории бучетӣ имкон медиҳад, ки лоиҳаҳои аҳамияти иҷтимоӣ дошта бошад, вале аз рӯи ҳаҷм маҳдуд буда, аз афзалиятҳои сиёсати давлатӣ вобаста аст. Сармоягузории хусусӣ даромаднокии баланд ва ҷолибияти сармоягузории минтақаро талаб мекунад. Механизмҳои ҳамкорӣ бахшҳои давлативу хусусӣ имкон медиҳанд, ки хавфҳо байни давлат ва соҳибкорӣ самаранок тақсим карда шаванд, аммо омодагии баланди институтсионалӣ ва шаффофиятро талаб мекунад.

Дар шароити маҳдуд будани захираҳои бучетӣ вазифаи ҷалби манбаъҳои ғайрибучетӣ, аз ҷумла тавассути фароҳам овардани фазои мусоиди сармоягузорӣ, тақмили танзими ҳуқуқӣ, таҳияи барномаҳои қарздиҳии имтиёзнок ва имтиёзҳои андоз барои сармоягузoron аҳамияти хоса дорад. Мушкилоти иловагӣ зарурати ба назар гирифтани омилҳои рушди устувор мебошад. Лоиҳаҳои муосири сайёҳӣ бояд ба принципҳои масъулияти экологӣ ва иҷтимоӣ мутобиқ бошанд, ки ба сохтор ва шаклҳои маблағгузорӣ таъсир мерасонанд.

Ҳамин тариқ, дастгирии молиявӣ лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар инфрасохтори сайёҳӣ воситаи муҳими татбиқи сиёсати давлатӣ ва минтақавӣ дар соҳаи туризм мебошад. Самаранокии ин равандҳо бевосита аз сифати банақшагирии лоиҳаҳо, механизмҳои ҷалб ва тақсими захираҳо, инчунин қобилияти мутобиқ кардани субъектҳои соҳаи сайёҳӣ ба талаботи бозори муосир ва рушди устувор вобаста аст. Муносибати маҷмӯӣ ба ташаккули механизмҳои молиявӣ на танҳо татбиқи бомуваффақияти лоиҳаҳои алоҳида, балки афзоиши дарозмуддати рақобатпазирии соҳаи сайёҳӣ дар маҷмӯро таъмин мекунад. Аз ин рӯ мавзӯи рисолаи илмӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон хеле рузмарра ба шумор меравад.

Тавре, ки аз автореферат дида мешавад, диссертатсияи Аҳмади Зоҳидҷон дар сатҳи баланди илмӣ анҷом дода шудааст. Муаллиф дар автореферат дуруст қайд менамояд, ки барои ба ҳолати хуби корӣ расонидани иншооти инфрасохтори сайёҳӣ ва беҳтар намудани сифати хизматрасонӣ дар онҳо роҳандозӣ намудани ҷорабиниҳои техникаю ташкилӣ зарур аст, ки сафарбар кардани маблағҳои назаррасро талаб мекунад. (с. 4).

Ҳамзамон муаллиф дар афтреферат дуруст қайд менамояд, ки дар шароити буҳронӣ воситаи босамараи ҷалби маблағҳо барои татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ усули маблағгузории лоиҳавӣ мебошад. Ҳамчунин тасдиқ карда шудааст, ки ҳар яке аз усулҳои маблағгузории лоиҳаҳои сармоягузорӣ афзалият ва камбудии муайяни худро доранд ва интиҳоби онҳо дар асоси муқоисаи тарҳҳо ва шаклҳои гуногуни маблағгузорӣ сурат мегирад. Фазои номусоиди сармоягузорӣ ва пойгоҳи қонунгузорӣ дар мамлакат, ки ба талаботи амалияи ҷаҳонии идоракунии лоиҳаҳо ҷавобгӯ нест, сабабҳои воқеъбинонае мебошанд, ки раванди татбиқи самараноки лоиҳаҳои сармоягузориро ҳалалдор мекунад. (с. 19).

Хулоса, диссертант дар рисолаи илмӣ худ тавонистааст, ки чанбаҳои калидии таъминоти молиявии татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар инфрасохтори сайёҳӣ мавриди муҳокима қарор диҳад. Муаллиф таҳқиқоти илмиро бо риояи тамоми талаботҳои иҷроии он ба итмом расонидааст, ки дорои аҳамияти илмӣ мебошад. Дар баробари бартариятҳо дар автореферат баъзе камбудӣ ва норасоиҳо ба назар мерасанд, ки онро ҳамчун эрод бояд қайд намоем:

1. Мавзӯи интиҳобнамудаи муаллиф хеле васеъ мебошад, бинобар ин дар таҳқиқотҳои оянда васеъ намудани объект пеш меояд.

Камбудие, ки дар боло қайд карда шуданд, ҳамчун пешниҳод барои хуб ва васеъ шудани таҳқиқот оварда шуда, ислоҳшаванда мебошанд ва хусусияти тавсиявӣ доранд. Бояд қайд намуд, ки ин камбудӣҳо ба мазмуни асосии рисолаи илмӣ монеа шуда наметавонанд. Автореферат ва мақолаҳои ҷопшуда сохтори диссертатсияро ба пуррагӣ дар бар мегиранд.

Дар маҷмӯъ, автореферате, ки аз тарафи муҳаққиқ унвонҷӯ Аҳмади Зоҳидҷон дар мавзӯи «Таъминоти молиявии татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар инфрасохтори сайёҳӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050900 - Молия (6D050901 - Молия, муомилоти пул ва қарз) дорои мазмуни илмию амалӣ мебошад. Бинобар ин, арзанда аст, ки ба муаллифи кори таҳқиқотии номбаршуда Аҳмади Зоҳидҷон дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050900 - Молия (6D050901 - Молия, муомилоти пул ва қарз), дода шавад.

Такриздиханда:
номзади илмӣ
иқтисодӣ, муаллими калони
кафедраи молия ва қарзи
Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ

Вазирзода Д.Р.

Имзои Вазирзода Д.Р-ро тасдиқ менамоем:

Сардори раёсати кадрҳо
ва қорҳои махсуси ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

Амиров Ф.А.

05.06.2025

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, 735360,
ш. Кӯлоб, кӯч. С. Сафаров, 16.
Тел: (+99283322) 235-06,
Почтаи электронӣ: www.Kgu.tj